

Zahvala

Za posredovanje pri določanju osata velja zahvala dr. Tomiju Trilarju (osat je po fotografiji določil prof. dr. Nejc Jogan) in dr. Igorju Dakskoblerju (osat je po posnetku določil dr. Branko Vreš). Za posredovanje podatka in dovoljenje za objavo iz Cerknice se zahvaljujem g. Tinetu Scheinu in Joštu Stergaršku, za podatek iz okolice Postojne pa g. Tomažu Langu. Zahvaljujem se tudi dr. Tinki Bačič, ki je strokovno in vsebinsko pomagala pripraviti prispevek v pričujočo obliko.

Literatura

- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- MARTINČIČ A., T. WRABER, N. JOGAN, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, V. RAVNIK, B. FRAJMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, B. TRČAK, T. BAČIČ, M. A. FISCHER, K. ELER & B. SURINA, 2007: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje preprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana.
- YILDIZ, B., T.G. DIRMENCI, T. ARABACI, 2009: A New Record for the Flora of Turkey: *Cirsium candelabrum* Griseb. Tubitak: 47–51.
- WERNER, K., 1976: *Cirsium* Miller. In: Tutin, T. G. & al.: Flora Europaea, Vol. 4., Cambridge University Press, Cambridge. 232-240.
- HAYEK, A., 1931: Prodrromus Florae peninsulae Balcanicae. Verlag des Repertoriums, Dahlem bei Berlin: 722.
- NIKOLIĆ T (ed.) 2000: Flora Croatica, Index florae Croaticae, Pars 3. Natura Croatica, Vol. 9, Suppl. 1: 324 pp.

PETER GROŠELJ

Danaë racemosa (L.) Medikus

Novo nahajališče tujerodne vrste na obrobju alpskega fitogeografskega območja Slovenije

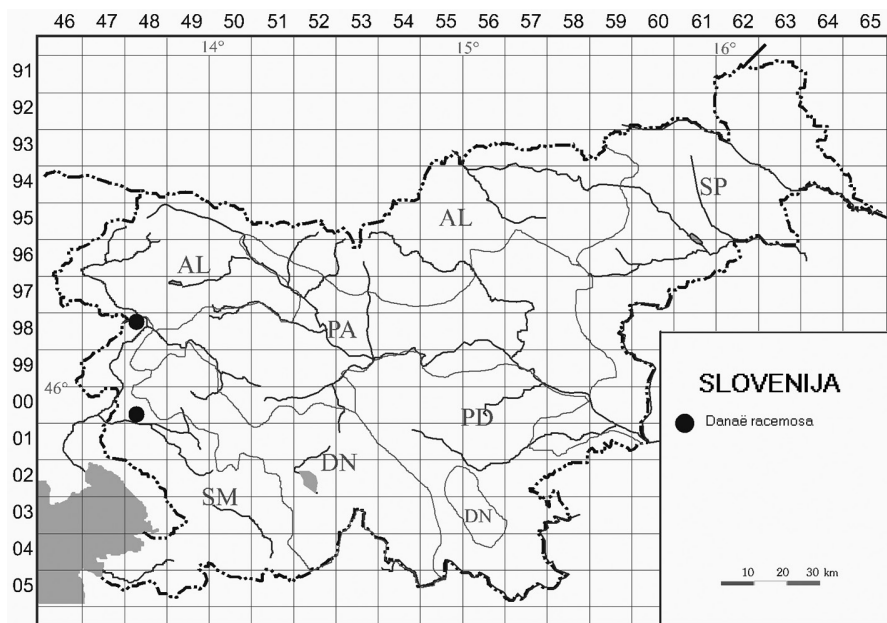
New locality of adventitious species on the margin of the Alpine phytogeographic region of Slovenia

9848/1 (UTM 33TVM01) Slovenija: Zgornje Posočje, Tolmin, jugovzhodno vznožje Kozlovega roba pri avtomehanični delavnici Moratto, dolomit z rožencem, 230 m n. m., vazelast gozd ob sprehajalni stezi. Leg & det. I. Dakskobler, 30. 1. 2012 in 3. 2. 2012, LJS in avtorjeve fotografije.

Grozdasti lobodikovec je zahodnoazijska vrsta in v Evropi priljubljena okrasna rastlina (T. WRABER 2007: 733, SELJAK 2002). Subspontano uspevanje vrste zunaj vrtov ni pogost

pojav, kar npr. potrjuje dejstvo, da te vrste ne omenjata niti POLDINI (2009) v podrobnem pregledu spontane in subspondane flore goriškega in tržaškega Krasa, niti MARTINI (2009) v spontani flori Trsta. Njeno podivjano uspevanje v primestnem gozdu Panovec pri Gorici so prvi ugotovili gozdarji jeseni 2000. Neznano rastlino je določil in o novosti podrobno poročal SELJAK (2002). Omenja dve nahajališči v Panovcu in eno v Stari Gori (južno od Bavconovega hriba). Vsa so v kvadrantu 0048/3 (glej sliko 1). Na Goriškem se je grozdasti lobodikovec na gozdne robove in celo v gozdne sestoje razširil predvsem s pomočjo ptic, ki z vrtoev pobirajo njegove zrele jagode. SELJAK (ibid.) je domneval, da podnebne razmere v okolici Gorice predstavljajo za naše razmere skrajno mejo njegovega preživetja v naravi. Potrebuje namreč zavetna, topla, delno zasenčena rastišča. Vse to si je našel tudi kar precej bolj severno v Posočju, na vznožju Kozlovega roba pri Tolminu. Podnebje tu je v primerjavi z goriškim bolj hladno (v bližini je skoraj 2000 m visok tolminsko-bohinjski greben Julijskih Alp) in bolj vlažno, a kljub temu, vsaj za alpski svet, precej milo. Ali ta okrasni polgrm gojijo na tolminskih vrtovih in v redkih tukajšnjih vrtnarijah, še ne moremo potrditi, a očitno ga, saj je od nekje (najbrž s pomočjo ptic) našel pot do gozdnatega pobočja in se na njegovem robu za zdaj tudi obdržal. Šest manjših grmičev raste v zavetju sorodne beluševke, bodeče lobodike (*Ruscus aculeatus*), v vrzelastem in zaradi sprehajalne steze precej predrugačenem sestoju, v katerem v drevesni plasti prevladuje beli gaber, primešani pa so črni gaber, mali in veliki jesen, poljski javor, lipa in lipovec. V zgornji grmovni plasti je največ malega in velikega jesena, tudi jelka (*Abies alba*), poljski javor, lipa, lipovec, pajesen, bradavičasta trdoleska in rdeči dren, v spodnji grmovni plasti pa povsem prevladuje bodeča lobodika. Pogoste vrste zeliščne plasti so bršljan (*Hedera helix*), ki se vzpenja tudi v drevesno plast, beli šaš (*Carex alba*), prstasti šaš (*Carex digitata*), zimzelen (*Vinca minor*), jetrnik (*Hepatica nobilis*), trobentica (*Primula vulgaris*) in tevje (*Hacquetia epipactis*). Zgodaj spomladi prevladujejo geofiti: *Galanthus nivalis*, *Crocus vernus* subsp. *vernus*, *Heleborus odoratus*, *Arum maculatum*, *Allium ursinum* in *Cardamine enneaphyllos*. Opisani sestoj uvrščamo v drugotno združbo belega gabra in dišeče lakote (*Asperulo-Carpinetum betuli*), ki uspeva na potencialno bukovem rastišču (*Hacquetio-Fagetum*).

Med Panovcem in Kozlovim robom je v primeru grozdatega lobodikovca očitna podobnost v rastišču (*Ornithogalo-Carpinetum* / *Asperulo-Carpinetum*), v zavetju bodeče lobodike in v statusu gozda. V obeh primerih gre za primestni gozd, namenjen predvsem rekreaciji in šele drugotno gospodarjenju (sečnji), v katerega so v preteklosti vnašali rastišču nedomače vrste (na Kozlovem robu predvsem jelko, posamično tudi zeleni bor in druge). Vrstna pisanost je zelo velika (v Panovcu smo leta 2001 našeli okoli 590 praprotnic in semenk – DAKSKOBLER 2001), naš delovni seznam vaskularne flore precej manjšega Kozlovega roba pa obsega več kot 300 taksonov. V Panovcu so deloma posadili, deloma so se subspondantno razširile številne tujerodne vrste in tudi Kozlov rob mu postaja v tem podoben. Predvsem na vznožju in v spodnji polovici prisojnega dela hriba je vedno več agresivnih robinije (*Robinia psudacacia*) in pajesena (*Ailanthus altissima*), posebnost pa je pavlovnija (*Paulownia tomentosa*), ki raste v naravno nastali vrzeli bukovnega gozda na jugozahodnem pobočju hriba. V zeliščni plasti na obrobju ali na ovršju vzpetine (ostanki gradu) smo že opazili invazivne tujerodne vrste *Acalypha virginica*, *Bidens frondosa* in *Senecio inaequidens*. Grozdasti lobodikovec vsaj za zdaj še ne sodi v to skupino, kljub temu je nova adventivna vrsta v flori Kozlovega roba, Zgornjega Posočja in alpskega fitogeografskega območja Slovenije.

Slika 1: Razširjenost vrste *Danaë racemosa* v Sloveniji (zemljevid smo izdelali z aplikacijo FloVegSi – SELIŠKAR et al. 2003)

Figure 1: Distribution of *Danaë racemosa* in Slovenia (map was made using the FloVegSi application – SELIŠKAR et al. 2003)

Literatura

- DAKSKOBLER, I., 2001: Rastlinstvo in rastje. In: J. Papež, J. (ed.): Panovec. Mestna občina Nova Gorica in Zavod za gozdove Slovenije, OE Tolmin, Nova Gorica, pp. 38–51 in 186–190.
- MARTINI, F., 2009. Flora vascolare spontanea di Trieste. Lint, Trieste, 338 pp.
- POLDINI, L., 2009: La diversità vegetale del Carso fra Trieste e Gorizia. Lo stato dell'ambiente. Edizione Goliardiche, Trieste, 732 pp.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- SELJAK, G., 2002: Novi adventivki na Goriškem. Grozdasti lobodikovc (*Danaë racemosa*) in smrdljiva perunika (*Iris foetidissima*). Proteus (Ljubljana) 64 (5): 228–230.
- WRABER, T., 2007: *Asparagaceae* – beluševke. In: A. Martinčič (ed.): Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 731–733.